

IKAROS.cz 6.2.2008

Informace, konkurenceschopnost, inovace - IKI 2008

Redakce Ikara letos opět zajišťovala [on-line videopřenos](#) a [průběžné zpravodajství z konference INFORUM](#), tentokrát s laskavou podporou společností [Cosmotron Bohemia](#), [MULTIDATA Praha](#), [Oxford University Press](#) a [Sage Publications London](#).

([Zprávy, reportáže a glosy](#))

Obsah:

První ročník konference zaměřené na informace, na jejich roli v konkurenceschopnosti a v podpoře inovací se konal dne 22. ledna 2008 v areálu Univerzity Karlovy v Praze v Jinonicích. Konference jako jeden z výstupů projektu *Centrum pro podporu konkurenceschopnosti v biomedicínských technologiích*, podpořeného Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky, byla určena informačním pracovníkům, odborníkům z oblasti informačních technologií, zájemcům o oblast inovací a široké odborné veřejnosti.

Konferenci zahájil doc. PhDr. Rudolf Vlasák z Ústavu informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze (ÚISK FF UK) a předseda České informační společnosti. V úvodu zdůraznil úlohu informačních služeb ve vědě a technice a novou roli informačních profesionálů v soudobé společnosti. Poté stručně připomněl historii [České informační společnosti](#), její poslání včetně současných aktivit a vyzval účastníky k využití možnosti zaregistrovat se přímo v průběhu konference.

Program byl rozdělen do čtyř tematických bloků:

1. *Inovace ve zpřístupnění vědeckých informací,*
2. *Nové informační technologie,*
3. *Konkurenceschopnost a informace,*
4. *Informační společnost a ekonomika.*

První blok uvedla Sabine Teichert z EBSCO Information Services Berlin s kolegou Martinem Berkou příspěvkem nazvaným *IEEE ve vědecké komunikaci*. Představili [mezinárodní asociaci pro rozvoj technologií IEEE](#) - tato největší světová členská společnost má až 370 tisíc členů (v České republice 200 členů). Mezi současné významné členy patří např. Tadahiro Sekimoto, James Flanagan nebo James Meindl. Velká část aktivit organizace je směřována na zpřístupňování informací ze všech oblastí technologií. Vydávané časopisy jsou zahrnuty do IEL - IEEE/IET Electronic Library provozované na platformě [IEEE Xplore](#), abstrakta článků jsou dostupná bezplatně. S. Teichert ve svém příspěvku také ocenila bohaté sbírky Národního technického muzea v Praze z oblasti elektrického inženýrství.

V následujícím příspěvku se posluchači vrátili zpět na českou scénu - Martin Souček z ÚISK FF UK se podělil o zkušenosti s budováním a provozem [portálu pro vědu a výzkum Věda.cz](#) s podtitulem Průvodce informacemi o vědě a výzkumu. Portál vznikl v roce 1998 jako společný

projekt společnosti MathAn Praha a ÚISK FF UK s ideou poskytovat pracovníkům ve vědě a výzkumu podpůrné nástroje pro jejich práci. Ve spolupráci s [Anopress IT](#), [Akademií věd ČR](#), serverem [Akademon](#), [Gate2Biotech](#) a dalšími subjekty dnes slouží k popularizaci vědy v České republice. Mezi základní součásti portálu patří Aktuality, Komentované odkazy, Konference a Články, přičemž např. do sekce Konference může zadávat údaje o odborné akci i neregistrovaný uživatel a oznámení je pak po schválení publikováno. Do budoucna bude portál rozšířen o službu RSS a databázi odborníků ve vědě a výzkumu.

Pohled do světa lidí se zrakovým postižením nabídl Miloslav Nič z Vysoké školy chemicko-technologické v Praze v dalším příspěvku. V úvodu výstižně nastínil problémy, s kterými se setkávají tito lidé při svém vzdělávání. Zamýšlel se, jak zpřístupnit vědecké informace zrakově postiženým studentům, konkrétně v oboru chemie. Pomocí může být projekt [Chemie pro nevidomé](#) (2006-2008). Do projektu se zapojila VŠCHT Praha spolu s Brailcom, o.p.s., Státní technickou knihovnou a dalšími institucemi ze Slovenska, Portugalska a Norska. Hlavním cílem projektu je vývoj software pro zpřístupnění chemických sloučenin a reakcí a pro zpřístupnění spektrálních a tabelárních dat. Vytváří se také metodologie výuky chemie na úrovni bakalářského studia. Podařilo se již vyvinout prohlížeč periodické tabulky a prohlížeč chemických struktur. Do budoucna je uvažováno o souběžném vydávání publikací Vydavatelství VŠCHT v Praze pro vidící i nevidomé studenty.

Poslední dva příspěvky v prvním bloku byly zaměřeny na šedou literaturu. Petra Myšková ze Studijního a informačního centra České zemědělské univerzity v Praze a zároveň doktorandka na ÚISK FF UK v Praze seznámila posluchače se svým výzkumem, jehož cílem bylo porovnat znalosti a povědomí o šedé literatuře u začínajících, končících studentů ÚISK FF UK a studentů jiné vysoké školy. Výzkum ukázal, že pojem šedá literatura je známý, přesněji se vyjadřovali studenti ÚISK FF UK, a to i v 1. ročníku bakalářského studia.

Petr Novák ze Státní technické knihovny pojednal problematiku šedé literatury z širšího hlediska. V úvodu vyslovil podnětnou myšlenku, že historická šedá literatura je svědkem dějin vědy. V současnosti velký informační potenciál obsahuje šedá literatura v elektronické podobě. V této oblasti probíhají některé významné aktivity, např. [projekt Národního úložiště šedé literatury](#) (STK) a Národní registr VŠKP a systém pro odhalování plagiátů ([Masarykova univerzita a VŠE Praha za účasti Odborné komise pro otázky elektronického zpřístupňování vysokoškolských kvalifikačních prací](#)). Možnosti zpřístupňování šedé literatury zhodnotil přednášející podle cílového uložení a jeho atributů kvality - nejvhodnějším se podle něho jeví digitální knihovna centrální instituce, oborový nebo institucionální repozitář a Národní digitální archiv. V závěru byly prezentovány některé výsledky průzkumu českých vysokých škol a výzkumných ústavů AV ČR, týkající se vzniku dokumentů typu šedé literatury a zájmu o uchovávání a zpřístupňování.

Blok o nových informačních technologiích otevřel příspěvek Jiřího Šmerdy a jeho kolegů z Laboratoře znalostních a informačních robotů MU Brno s názvem *Nástroje pro léčbu informačního zahlcení*. Podle názoru autorů mohou v informačním zahlcení často pomoci další dostupné informace. Za klíčové techniky jsou zde považovány metody informační syntézy z různých datových zdrojů, práce s neurčitostí, s kontextovou závislostí informací a se sémantikou, pokročilé metody vizualizace nevyjímaje. Aktuálně se v projektu pracuje pouze s bibliografickými záznamy. Do budoucna se uvažuje např. o monitorování datových zdrojů v oblasti digitálních knihoven, práci s ontologiemi a s úplnými texty.

Andrea Fojtů z Ústavu výpočetní techniky UK v Praze a doktorandka na ÚISK FF UK v Praze připravila pro posluchače multimediální příspěvek, v jehož úvodu dala nahlédnout do supermarketu 2.0, který odlehčenou formou přiblížil některé atributy Webu 2.0. Dále přiblížila i rozdíly mezi Webem 1.0 a Webem 2.0. Autorka se názvem příspěvku táže *Co Web 2.0 dal a vzal* a zmiňuje např. změnu komunikačního modelu („many2many“), rozmlžení hranice producent/konzument a rozvoj webových aplikací oproti desktopovým. Podařilo se jí také vtáhnout posluchače do diskuse, v níž mj. zaznělo, že důvěryhodnost informací na internetu klesá a je zde větší prostor pro manipulaci s nimi.

Pozdní dopoledne pokračovalo třetím příspěvkem na téma citování informačních zdrojů, který připravila Linda Skolková spolu s Miloslavem Ničem. L. Skolková se bohužel nemohla účastnit, a tak její část příspěvku spoluautor prezentoval sám vlastním osobitým komentářem. Posluchači zažili tedy poměrně nezvyklou situaci, kdy se text v prezentaci a mluvené slovo vzdalovaly a přibližovaly jen v některých styčných bodech a ani jedno nebylo ochuzené. Uvažovaný nástroj na usnadnění citování - jazyk XML - se zdá být zajímavým řešením v situaci, kde vládne řada rozdílných citačních stylů, jako významný prvek byly zmíněny persistentní identifikátory.

Blok zakončily Jitka Křečková a Alena Pazderová prezentací [projektu Monasterium](#). Konsorcium pod názvem Monasterium je volné pracovní seskupení archivů, knihoven, vědeckých institucí a dalších kulturních organizací, jenž vytváří virtuální archiv středoevropských klášterů a biskupství. Koordinátorem je Institut pro zpřístupňování a výzkum církevních pramenů v St. Pölten v Rakousku, kde projekt v roce 2002 vznikl, Česká republika se připojila v roce 2005. V současné době je zdigitalizováno na 70 000 listin, z toho 7 118 z českých zemí. Webové rozhraní nabízí seznam jednotlivých vlastníků archiválií, přepis listin a jejich zobrazení včetně dalších historických údajů. Do budoucna se také uvažuje o propojení s [projektem Manuscriptorium](#).

Odpolední blok Konkurenceschopnost a informace zahájil Jan Čermák ze [společnosti Mebis](#) příspěvkem, v němž představil [projekt ESF Centrum pro podporu konkurenceschopnosti v biomedicínských technologiích](#). Centrum se zaměřuje na podporu spolupráce výzkumných a vývojových pracovišť s podnikatelskou sférou a na inovace. Realizátorem je [Ústav experimentální medicíny AV ČR, v.v.i.](#), partnery [Asociace inovačního podnikání ČR](#), [Buněčná terapie, o.s.](#), a společnost [Minerva](#). Kromě podpory informovanosti o výzkumech v oblasti regenerativní medicíny je projekt zaměřen na odborníky, zajímající se o možnosti praktického využití medicínských poznatků v praxi formou zakládání [spin-off společností](#) Zkušenosti ukazují, že tyto odborníky je třeba školit zejména v problematice ošetření rizik, pojištění, práva a ochrany know how, financování investic a provozu, včetně otázek marketingu.

O praktické zkušenosti z inovačního podnikání se podělil v následujícím inspirativním příspěvku Ivan Beneš ze [společnosti CityPlan](#). Základem úspěchu je podle něho budování znalostního podniku s dobrým projektovým managementem, což vysvětlil na tabulce rozdílů mezi průmyslovým a znalostním podnikem. Zdůraznil, že u zaměstnanců je důležitější primární sdílení hodnot než aktuální odbornost, neboť tu lze průběžně zvyšovat. Vyplácí se také přenášet podněty z různých oborů. Přednášející v závěru doporučil nepodceňovat procesy plánování a průběžně pracovat na standardním strategickém dokumentu, obsahujícím situační analýzu, prognózu vývoje, formulace strategických cílů a návrh variant a postupů k dosažení cílů.

Competitive Intelligence v medicínském a farmaceutickém prostředí - tak nazvali svůj příspěvek Richard Papík z ÚISK FF UK v Praze a Vendula Papíková z Centra biomedicínské informatiky (Ústav informatiky Akademie věd ČR, v.v.i.). V úvodu byl vysvětlen pojem Competitive Intelligence (CI), který je relativně nový a ne každý odborník tuší, co skrývá. CI je vlastně zastřešujícím pojmem pro řadu činností týkajících se vytěžování informací legálními cestami pro vlastní užitek, např. v podnikání. Jak je CI důležité pro různé vědní oblasti, bylo prezentováno na oblasti biomedicíny.

Prezentaci s názvem *Pružnost a pevnost v informační práci* připravil Boris Škandera ze [sdružení Informetal](#) s Janou Kocurovou z technické knihovny Tříneckých železáren. Pružnost a pevnost jako základní vlastnosti oceli se osvědčily i v informační práci firmy, což B. Škandera přehledně dokumentoval na jejím vývoji od roku 1968 po současnost. J. Kocurová pak představila [Třínecké železářny a služby technické knihovny](#). B. Škandera na závěr konstatoval pozitivní zjištění, že konkurenceschopnost Informetalu je - vzhledem k aktuální poptávce po podobných službách - nesporná, což R. Papík potvrdil na příkladu jedinečného tezauru pro metalurgii vytvořeném na půdě Informetalu, který v českém prostředí konkuruje Metadexu od CSA.

Extrakce a mapování poznatků z textových informací byl název dalšího příspěvku, s nímž přispěl do programu Tomáš Vejlupek ze společnosti Tovek. Zaměřil se na problém *záplava informací versus potřeba znalostí*, v němž vyzdvihl zejména otázku kontextu informací. Jako jedno z řešení nabídl nástroj pro využívání poznatkové báze spočívající v extrakci poznatků a zapojení Harvesteru, který zpracovává vybrané dokumenty. Jejich obsah je charakterizován pomocí deskriptorů vytvořených kombinováním relevantních párů slov, což pak umožňuje zejména nepřehlédnout nové, popř. aktuální souvislosti a objevovat souvislosti skryté, v neposlední řadě pak zabývat se jen relevantními dokumenty.

Poslední čtvrtý blok konference uvedl Petr Lesný z 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Příspěvkem *Biomedicínská informatika a její úloha v personalizované medicíně* představil některé současné trendy v terapeutických přístupech. Zmínil tři strategie medicíny: 1. chránit život, 2. zajistit funkce orgánů a 3. sledovat, jak se pacient cítí a zda může myslet. Používané standardizované postupy jsou podle P. Lesného limitem současné medicíny, protože jejich účinnost při léčbě konkrétního pacienta lze předvídat jen omezeně. Objasn timer pojem personalizovaná medicína - jde o trend, který sleduje individuální citlivost pacienta k jednotlivým léčebným postupům. Informační technologie jsou při tom využívány pro identifikaci a analýzu faktorů, které stojí za individuální účinností léků nebo léčebných postupů, predikci jejich účinnosti a jejich případné modifikace.

V následujícím příspěvku prezentovala Jana Pavková z Úřadu průmyslového vlastnictví v Praze *průmyslově právní ochranu jako strategický prostředek podpory inovací*. Uvedla, že v letech 2004 až 2006 počet udělených patentů v České republice kolísal (nejvyšší hodnoty v roce 2005), počet zapsaných užitných vzorů však vykazoval zřetelný pokles. Byly připomenuty závažné otázky ve společném výzkumu několika subjektů: mj. je třeba smluvně dohodnout, kdo bude vlastnit výsledky nehmotného charakteru, kdo bude přihlašovatelem předmětů průmyslových práv a kdo bude financovat průmyslově právní ochranu. Autorka neopomněla zmínit problematiku patentových rešerší a zdůraznila, že národní databáze průmyslově právních informací je na [webových stránkách ÚPV](#) bezplatně přístupná.

Posledním přednášejícím konference byl Petr Očko z ÚISK FF UK a ze společnosti Telefónica O2 ČR s dvěma příspěvky *Strukturální a komunitární fondy Evropské unie* a *Výzvy informační ekonomiky na počátku 21. století*. První prezentace se týkala možnosti využití dalších zdrojů pro financování rozvoje organizací a konkurenceschopnosti české ekonomiky. Byly představeny grantové možnosti (EU), kterých mohou instituce využít. P. Očko v druhé prezentaci představil oblast informační ekonomiky – ekonomiky ovlivněné rozvojem ICT. Konstatoval, že ICT nemění základní ekonomické zákony, ale vliv na ekonomické prostředí a vývoj obchodních modelů mají. Závěrem prezentoval několik příkladů, kde byl osvětlen vývoj v této oblasti.

Program konference IKI 2008 byl zajímavý a bohatý. Přínosem bylo zařazení prezentací výzkumných prací doktorandů z Ústavu informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Konference představila různé směry informační podpory v nových oblastech, ukázala možné přístupy k informacím pro nově vznikající podnikatelské subjekty a přispěla k mezioborové komunikaci. Celou konferenci profesionálně moderovaly Radka Římanová ze Státní technické knihovny, místopředsedkyně České informační společnosti, a Zdeňka Šilhová z Ústavu zemědělských a potravinářských informací, členka zastupitelstva České informační společnosti. Prezentace přednášejících, fotogalerie a další konferenční dokumenty jsou umístěny na [webových stránkách České informační společnosti](#).

[Kotřlová, Jindřiška; Poláková, Soňa](#). Informace, konkurenceschopnost, inovace - IKI 2008. *Ikaros* [online]. 2008, roč. 12, č. 2 [cit. 2008-06-27]. Dostupný na World Wide Web: <<http://www.ikaros.cz/node/4548>>. URN-NBN:cz-ik4548. ISSN 1212-5075.